

ЗАБЛУДЕ И ПРАЗНОВЕРИЦЕ У НАШИМ ПОСЛОВИЦАМА.

Од Ђорђа Мандровића, пароха пештанског.

(Наставак.)

Према глави и оца по глави.

Ако и одвећ ретко, то ипак дође човек и у тако ванредне околности, где не може своју главу спасти, а да другоме не дође главе. Петар и Павле н. пр. даве се и отимају се о парче даске, које само једнога може спасти. За мерило, по коме се сад Петар и Павле имају управљати, не могу служити оне пословице: „ко је јачи, тај је и старији“, „ближа је кошуља него хаљина“ па ни горе наведена. Ко коме треба даску да уступи, то најмање може решити љубав према себи и право јачега и Петар може само у том случају Павла и оца по глави, ако је његов живот по породицу и човештво много дужнији и кориснији; иначе мора сам себе по глави, ако хоће, да се правице држи.

Пса грло боли, а не мене.

Многе болести, које код људи, који се у болестима на лекара обраћају, не трају ни некол'ко дана, киње на жалост наш народ по више месеци, и док се они помоћу лекарском више пута и од најопаснијих болести излече, наши људи на жалост морају и од најнезнатнијих болести главом да плате. Но како се они у болести лече, друкчије да боме и не може бити. Ја ћу за то некол'ко примера да наведем.

Болесница, који од грлобоље (крајника) пати, одвећ је лако излечити. Ваља му само дати парче нишадора, да прогута или да га у води повије и болест је као руком однесена. Ал' наши људи већином друкчије лече ту болест; они веле, да болник треба да обзине парче хлеба и да га несту баци рекав наведену пословицу, па ће у след тих речи оздравити, а вашка — она ће се наравно морати разболети. Не зове ли се то: здравом разуму ругати се и с болником се титрати?

Код нас се против грознице свакојаке басме употребљују. Једни, кад грозницу осете, истргну из плота проштац, под њега метну јаје и по што стану на њега и разбију га рекну: „Кад ова квочка пилиће извела, онда и мене грозница ухватила“. Други узму жеравицу у зубе, па је пуне у бунар и рекну: „Кад ова ватра прогорела, онда мене грозница ухватила“. Неки и другим будалаштицама прибегавају, ал' за то и вуку грозницу по читаву годину, грозницу, коју лекари са такс званим сумпоровитим хинином, неким бело-жутим прашком, који се у апатеци продаје, за некол'ко дана или најдуже за месец дана из корена излече, дајући после грознице одраснима 16, а деци 8 грана у четир пута.

Првени ветар (поганчина, брика, пламеник), то је болест, коју скоро ни лечити не треба, само ваља у соби у умереној топлоти седети и лице, на ком се болест већином појављује, од оштрог ваздуха чувати, покривајући га каквом танком марамицом. Боље сигурности ради дају лекари у тој болести и на чишћење стомака. А како наши људи у тој болести поступају? По што је болник у ватри, изнесу га они често и пред кућу, да лежи и да се расхлади, па га вуку и по селу врачарама, да му „исписују“; они дакле баш оно чине, што болнику неизбежну смрт доноси.

Сигуран лек од шуге то је смола стиракс, од које 2 лота добро треба измешати с једном кашиком љуте ракије и полак толико зентина, па том смесом тело натрти, по што се болник прво у топлој води тако напари, да му све красте пооттадају и гнојавице се отворе. Тако лече лекари шугу, а наш народ? Он на жалост употребљује против шуге чорбу од кувана дувана, дакле такво средство, које је и од саме шуге горе и опасније; јер отров, који се у дувану налази и који је један од најјачих отрова, може кроз красте и гнојавице шугине до саме крви да дође и да је отрује.

Кад болник од севотине пати, лекар му да кучинем од кудеље обложити руке и ноге, а ако му и вилице севају и укоче се, он их мачијом божом обложи и севотина за неки дан престане. Осунче ли се пак деца и људи при јакој припеци и мозак им се запали, те као мртви нападају, лекар их одмах у што већу хладовину смести, главу им непрестано хладним облогама облаже и водом полива и тиме сву опасност отклони. Тим средствима наравно наш се народ не послужује; све што он у тим болестима чини, своди се на жалост на ово двоје: или ће дати да се болницима молитва „с њине стране“ чита или ће дотле по врачарама и бајалицама ићи, док болести у тој мери не претму мах, да је само смрт у стању. да болнике од тешких мука опрости.

Ето! како су ништава и често опасна средства, која наш народ у болестима употребљује! Биће дакле потоње време, да се и ми једном на образоване људе и народе угледамо, па да се у болести на лекара обраћамо.

Ал' многи и поред највештијих лекара плате главом, приметиће когод.

Јесте! то се не да порећи. Но то не треба да нас од лекара одбије; јер та околност само то

доказује, да ни лекари нису богови, да ни они нису свемогући. Кад болник своју болест запустити и н. пр. већ полак беле цигерице избаци, је ли онда лекар крив, што не може да болника од смрти отме? Будимо дакле према лекарима праведни и признајмо, да би многи и многи, ко и су данас живи и здрави, без њихове помоћи или још боловали или би можда и под земљом били.

Радиј бих те убити, него се посветити.

Тако говоре обично браћа Црногорци, кад се на кога од више разгњева. У срцу, у гњева воле они бити и убице него свеци. Но тој њиховој неразумној жељи не треба да се чудимо, јер такав је гнев; он је кратко лудило и беснило, у ком човека здрави разум изневери; он је као оно бура морска, која само рушити уме. Не ћемо им се дакле чудити, ал' ћемо од њих очекивати, да у том лудилу и беснилу ништа не започињу и не раде, да се у сред буре на море не навозе; ми ћемо од њих искати, да оно чине, што су неки учени људи чинили т. ј. да у гњева читају „оче наш“ или азбуку; то ће им мисли на друге предмете пренети и гнев ће им утолити. А кад им се тако огањ гњева угаси, кад разум опет с њима завлада, онда нека њега послушају; он ће им јамачно онда ове речи пришапнути: „што бих ја пасју крв на свој врат узимао“; он ће им при-

шапнути речи, које је рекла Јевросима своје сину Краљевићу Марку:

„Боље ти је изгубити главу

Него своју огрешити душу“!

Ал' наш је гнев са свим основан и праведан, ми се дакле не ћемо о правду огрешити.

Но ваља нам знати, да често, као што браћа Хрвати веле: „Одвеће велика правда велика је неправда“ и „Хтјет' до циља (конца) правице, бива све пак кривице“. Па и ове речи мудрог Латина, Плинија млађег, ваља у памети да имамо: „Ти се љутиш и ти се с пуним правом љутиш, ма знај, да благодот онда највећу похвалу заслужује, кад је узрок к гњева најправеднији“.

Раж јаму пуни.

То не стоји увек. Раж само на средњој и лакој земљи као и на пескуљи богату жетву даје; а посејеш ли је у врло тешку, клупчасту и влажно хладну земљу, онда ће ти јама више празна, него пуна бити. Уз то ваља нам још знати, да од времена цветања ражи зависи добра или рђава жетва и да јој непрестана киша и суви ветрови шточе. Ко сеје раж ваља најпосле и на то да се обазре, да раж кад би баш и пунила јаму, не пуни уједно и џеп, по што се увек јевтиније продаје, него чисто жито.

(Наставиће се.)

ЧОВЕК МЕЊА И САВЛАЂУЈЕ ПРИРОДУ.

(Свршетак.)

Истина да култура (образованост, просвета) није у свему онака каква би требало да је, истина да се она у нечему изопачила — али ипак има она добрих страна, и она је кадра и саме природне лепоте увећати.

Човек истина утиче на природу, он њу измењује, али ипак промена та није толика, колика нам на први поглед изгледа. Ма колико да смо кадри променити земљиште, биљке и животиње, нисмо ни за длаку кадри променити ваздух, облаке, сунце, месец и звезде; јер и ако нам велика варош или фабрика угљеном паром природне лепоте кваре, то је само на томе месту, где је варош и фабрика; а нема ли баш у гдеојим великим варошима великих дивних башта, и не помаже ли човеку баш та пара, да се за тили часак уклони из вароши, па да оде у средину праве, непокварене, дивотне природе? И море нам остаје цело целцато, јер и највећи насипи заклоне само мајушни део големога, дебелога мора. Горе и брежуљци и све њихове лепоте остају нам, исто тако велика земна језера и велике реке. Па кад нам

остаје море, ваздух и планине, онда нам остаје оно, што је на површини земљиној најлепше, и оне мале промене у вароши или фабрици незнатне су према целој земљи, према укупним њезиним лепотама.

Даље се не сме с ума сметнути, да и они природни створови, које човек промени, своје особите лепоте имају, којих не би било, да их није култура произвела. Лена је и њива, кад јој се класје заталаса; лепе су дуге алеје (двогуби редови дрва), које су лозом обрасле; леп је воћњак, кад се у пролеће расцвета, или кад је у јесен плодом оптерећен; лепи су редови липа; лена су зелена дрвета у округзасађена; лена је баштица пуна разноликих ружа, лена је леја цвећем засађена.

Културом добијамо силесију биљака, којих иначе не би имали. Без културе би имали букву и храст може бити лепше но што је сада, али не би имали јелу, оморику, тисово дрво, багрину, платану; имали би глог, леску, али не би шибљика нити жбунова, које сада наше баште украшавају. Не би имали бреску нити кајсију; не би

виђали страна цвећа, које нам даје појма о бујној природи, о дивотним биљкама жарких земаља. Исто тако не би имали многе друге биљне и животињске врсте.

А колико нам култура даје средстава и начина да уживамо природу! С каквом лакоћом ми сада долазимо до Алапа и до Италије! Не иду ли сада сто пута више људи у оне пределе, него ли пре својих педесет година, и не уживају ли тамо лепота, које им иначе око не би никад угледало? Колико људи, па и сиромашнијег реда, железницом могу сада да дођу до најближе горе, обале и т. д! Ако нам се у близини ова или она природна лепота и ускраћује, то нам се приближавањем страних природних лепота богато накнађује. Данас можемо лакше и тамо путовати, где је природа још у своме првобитном стању.

Али без културе човек не би имао појма о лепотама природе. Дивљи народи немају чувства за ту лепоту; и у сељака образованих народа слабије је ово чувство; у Норвешкој можеш чути о „гадним стенама“, а многи швајцарски сељак, којег је добро пуно лепоте природне, цени ову само по томе, колико му прихода доноси. Што се више култура развија и шири, тим се чувство за лепоту природе умножава. Само када се ово чувство снажи, остављаће се „стародреван хрест“ на њиви, ма да иначе није ту ни од какве користи.

Даље криве многи културу, да она троши земљу, да јој исцеди снагу и да је мало по мало у пустињу преобрати; по овоме мишљењу не измиру само народи него и земље, и то идући од истока западу, као што и култура долажаше. За пример наводе се земље, које беху седиште најстарије образованости: северна Инђија, Перзија, Асирија, Вавилонија и Мезопотамија, које пређе беху плодноне, пуне народа, са многим великим варошима, а данас су већином неплодне пустиње. Спомиње се и Сирија, делови северне Африке, шта више и Грчка и Сицилија, којих плодитост је јако попустила и које су добиле другу, сувљу климу, те ће као и споменуте земље пропасти. За то је веле све уздање узалудно, да ће Грчка васкрснути, јер не само да се народ своме „концу“ приближује, него и земља, и помоћи не би ни онда било, кад би страни живљи с грчким народом помешали се.

Истина је да је део старих обрађених земаља сада пуст, али не треба с ума сметати, да се оне земље налазе у појасу, у коме скоро никад киша не пада, на прилику северна Африка (Сахара, Нубија, горњи Мисир), даље Аранска, доњи део земаља на Јефрату и Тигру, јужна и особито источна Перзија и северозападна Инђија. У свим овим

земљама нема кише, или је ова тако ретка и тако случајна, да земљеделство не може опстајати, осим ако има гдегод река каква, која прелије корито своје, као на прилику Нил у Мисиру, који од јуна до септембра своје обале прелије, земљу накваси, па, када се натраг повуче, онда само треба семе бацити, и ово без орања и копања само од себе никне и плода донесе; или ако се канали (прокопи) поведу кроз земљу, па се ова водом накваси. Али када се тако народ ратом, сеобом, заостајањем у изражавању смањи и на нижи ступањ образованости падне, онда се пренебрегавају баш најнужнији услови земљеделства. Да је ово узрок наплатку оних земаља, види се отуд, што су оне некада цветале, што им није тада слаба киша наудила. У тим земљама има мало кише за то, што врео ваздух, који у жарким пределима постаје, кретање осталог ваздуха и ветрова изазове, те особито сухи ветрови, који из високе Азије долазе, доносе само сух ваздух.

Али има и историјских сведоцаба. Продот (грчки писац историје) каже, да Нил не расте од кише, за то вели у зиму, када су све друге реке, које утичу у средиземно море, пуне воде, Нил има мало воде; даље он вели, да су за девето чудо сматрали, када је једаред у горњем Мисиру киша падала. Па тако је тамо и данас. У доњем Мисиру пада киша врло ретко, у горњем Мисиру, као и у Нубији не пада киша тако рећи никада. Тако исто доказују многа места у списима старих писаца, да су Перзија, Вавилонија, Асирија и Сирија, и у старо време биле сухе земље, које је требало наводњавати, ако хоћеш да ти роде, или у којима је роса у место кише служила. Спомињу се и северни и североисточни ветрови у Грчкој, који за цело онда нису били сувљи него ли данас. Давно је доказано, да су биљке у главном исте биле у старо доба, које су и данас у Мисиру, Сирији, Палестини и у другим земљама. Мора се допустити, да истребљивање шума земљу исушује, али треба с друге стране на ум узети, да испаравање мора, као и јужни и југозападни ветрови највише облака и кише Јевропи прибављају. У јужној Француској има предела, где је множина кише порасла, а шуме су искрчене; тај случај је и у Ломбардији.

Китај (Кина) најбоље доказује да земља једна може кроз хиљаду година плодносна бити. И у Тоскани, Луци и Ломбардији врло је стара култура, па су те земље ипак најплодније од свију; за време средњег века културу ових земаља сирови народи јако су спречавали; она се тек доцније на овај високи ступањ попела, на коме се сада налази. Сицилија, пређе житница Италије, сада много мање производи него пре, многи крајеви њезини су пусти

али томе није крива клима, него друштвено уређење; неки предели на подножју Етне најплоднији су и најпунџији народа. Када се друштвени одношаји у Алгерији (у Африци) у ред доведу, за цело ће плодовитост бити така иста као и у старо доба.

Даље се може видети, како култура у многим обзирима баш производност земаља умножава. У жарким земаљама обарање шуме и исушење мочвара и баруштина растерује нездрав ваздух и болести,

које отуд постају. Ако се тиме с једне стране влага и вода губи, с друге стране се човек културом научи, да боље воду зна чувати и да је корисније употреби. Пређашњом непажњом утамањене шуме нагнајују се сађењем других, или бољим надгледањем оних које још опстоје. Ако земља изгуби од снаге своје, та се може наградити ђубрењем или корисном променом при сејању и т. д.

С немачког

С.

О К У П А Њ У.

(Наставак.)

Метнемо ли кад је суша тањир са нешто мало воде на слободан ваздух, то ћемо на скоро опазити, да је воде све мање и мање и најзад ће је и нестати. У обичном ће се говору рећи, да је вода усанула; у истини пак вода се мало по мало претворила у водену пару и та се пара примешала ваздуху, што је пролазио мимо тањир, па се сада налази у ваздуху. Вода је дакле постала ваздушаста.

А како би било, да је у води каква материја растворена? Шта би било, да је била у тањиру вода са раствореним шећером или сољу? Да ли су сада и шећер или со отишли у ваздух? То никако није; о томе се покушајем можемо врло лако осведочити, кад само растворимо шећер или со у води, па ћемо видети, да ће на послетку шећер или со остати у тањиру, само не у оној форми, како су били пре раствора.

Видимо из тога, да вода претвори многе чврсте материје у течности и да се смешта с њима, а ваздух да претвори воду у пару, а оставља на миру оне чврсте материје, што су биле растворене у води.

Ал' да видимо, у чему се још разликују вода и ваздух.

Видели смо већ, да је ваздух веома лош топлоноша, то јест: прима доста тешко топлоту у себе и доста је тешко издаје из себе. Код воде је по све другачије. До душе и вода је према другим материјама, н. пр. према металима још доста лош топлоноша, али је према ваздуху доста добар . . . Рука ће нам се сила пре расхладити у хладној води, него у хладном сухом ваздуху; у загрејаној ћемо се води опећи, а често толико загрејан ваздух не ће нам нимало шкодити.

Имају још и неке друге разлике, али их ми овде не ћемо да наводимо, по што не иду овамо.

А како је наша кожа главно што при купању износимо на вапар, то се морамо упознати из ближе и с њоме.

Кожа је омотач телу и међа међу целим спољним светом и веома чудноватом животном творилом унутри у човеку. Само што је прелаз из унутарњег света у спољни веома лакши, него из спољног у унутарњи. Кожа мање дели човека од света, него свет од човека.

Кожа људска није никако просто сито, кроз које могу по вољи излазити делови тела. То ћемо одмах видети.

Кожа се састоји из три различита дела. Спољна кожа, што је видимо на телу, каже се покожица. У њој нити тече крв, нити има живаца; дакле је без крви и без осећаја. Спољни се њени слојеви полагају одвајају и отпадају (перутају), а кад је спољни крвар уништи, то се она брзо и обнови. Кад парче од оте покожице, на пр. са длана осечемо каквим здраво оштрим ножем, па ако онда раширимо то парче према светлости, то ћемо моћи јасно видети, е у њој имају особито силне рупице. То су скважине или шупљике. А на што су те шупљике, одмах ћемо видети.

Под отом покожицом налази се крзно, које је испрекритано живцима и крвним жилицама. Бива, да се ударом огули покожица на цеваници; у таквој се прилици види крзно неповређено, и изгледа као сјајна, пуна крви и одвећ осетљива кожа, а крв не ће тећи, нити ће болети, само ако је сачувана од хладна ваздуха. У томе крзну су корени од длака, што их човек има на своме телу, па за то и боли, кад се извуче која длака. И на тој другој кожи имају рупице, као и на првој. Ни у тој кожи није извор зноју, него још даље испод ње.

Испод крзна се налази трећа кожа, слузна опна, из које полазе канали за зној. Ту се из крви прикупља вода, која после излази на поље по шупљикама. С отом водом излазе из тела још и друге неке материје, што их има у зноју, и о којима ћемо овде само толико напоменути, да оне шкоде врло телу, ако и даље остану у њему.

Није баш преко потребно, да излази из тела капљав зној; кожа има шта више особити задатак, који се састоји у томе, што као пару излучује из тела непотребне материје, и то бива непрестано, и онда, кад је тело по све мирно.

Далеко бисмо отишли, кад бисмо сад по танко стали описивати, како бивају та излучавања кроз кожу. Али нам се не може на ино, а да ипак нешто из тога не наспоменемо.

Да би та испаравања ишла како треба, нужно је пре свега, да покожица не смета ни у чему испаравању и знојењу тела . . . У крзну су крвне жиле и живци, па кад се покожица чисто држи, онда су свежији и крв и живци. На послетку у слузној опни не само да су смештени живци и крвне жилице, него су ту и знојне жлезде, па и на те треба ваздух, а и вода, с поља да утичу.

А да при купању то одиста бива, видећемо мало час.

Колико је то испаравање на телу човечјем, може из тога видети, кад се рече, да на телу одрасна човека имају до 2 милијуна и 380 хиљада (2,380.000) отворених канала за испаравање — шупљика, и да човек за 24 сахата, дакле за дан и ноћ, изгуби испаравањем из свога тела до две фунте воде. То се и тиме може растумачити, што испаравање или пара не излази само кроз шупљике на поље, него продире и кроз остале делове коже, који су ван шупљика, што је и доказано.

Али да пређемо на само купање.

По што смо видели, какав је ваздух, у коме живимо или у коме се тако рећи непрестано купамо, после каква је вода, па онда каква је и сама кожа људска, и то по нужди само у најопштијим потезима, то мислимо, да смо читаче доста спремили, а да сада без зазора можемо прећи на само купање.

Као што већ један пут рекосмо, ми ћемо се овде обазрети само на она купатила, што их човек може узимати без савета лекарева, како му је кад воља.

Купатила се та по својим упливима на тело човечје могу поделити у четири разна разреда.

Најопштије је купатило зарад чистоте.

Већ смо наспоменули, кад је спречено испаравање тела, да може да наступи смрт; а из тога

само по себи излази, да је чистота коже битни услов за трајно здравље човеково.

Али имају и такве прилике, где је кожа са свим чиста, па ипак је спречено испаравање. Томе може узрок бити трајна влажна хладноћа, као и јаке припеке, и онда тело дође у некакав болешљив мир, те је потребно опет какво средство, које ће тело освежити и сбадрити, а за то је купање веома удесно.

По што кожа није тако обична ствар, као што нам се чини у обичноме животу, по што је она међа, где има уплива и топлота и хладноћа, по што је она седиште на широко разгранате мреже крвних жилица, и живаца, лојних и знојних жлезда, па онда по своме целом простору скроз и скроз пробојна како за испаравање, тако исто и за утицање спољних гасова, то могу, као што се већ и по себи разуме, упливи купања на тело бити веома различити.

По купатилима зарад чистоте, размотрићемо и она, која или по хладноћи или по топлоти утичу на тело. . . Обоје пак, како топлота тако и хладноћа, могу утицати и на знојне жлезде, и на живце и крвне жилице, те по томе можемо поделу овако удесити.

Прво: купатила зарад чистоте.

Друго: купатила по своме упливу на жлезде.

Треће: купатила по своме упливу на крвне жиле.

Четврто: купатила по своме упливу на живце.

Да нас не би ко криво разумео, морамо орде нешто наспоменути.

Човечје тело је творионица, у којој има деобе рада. Што живци чине, не чине жиле, а шта жиле имају да сврше, не могу жлезде учинити; али радња је свију тих органа тако заједничка, да се не може утицати на једно, а да се и другога не доћакне.

За то се и не може узети, да се може утицати само за жлезде, или само на жиле, или само на живце, а да се све тиме не обадри. Нашу смо деобу с тога тако удесили, да се види, на што би с прве руке хтели да нам утиче купање, а поред тога, по себи се разуме, мора оно утицати и на друге органе.

Да пређемо на ствар.

(Наставиће се.)

Д Ш С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Наши крајеви.

Нови Сад 31. маја.

(Народни конгрес). Сваким даном све смо ближе изборима посланика на наш црквено-народни конгрес, па за то

ваља сви да размишљамо с стварима, које спадају на избор посланика и на сабор, који може да буде од оцудна уплива на наше црквене и просветне ствари. Рекли смо већ, да од тога какви се изборници по општинама избирају, зависи, како ће бити састављен и сам сабор. За то је дужност свачија, ко боље уме и зна, да упути општинаре пре свега да

на биралшта изборника дођу и тамо свој глас оним људима даду, који су до сада делом у сличним приликама показали, да су народни пријатељи. Као што чујемо, противници напретка и просветног развитка народног покушавају тамо амо да оману и на своју страну обрете по општинама, особито мањим а нарочито у Срему људе, који имају уплива на друге, препоручујући им да бирају за изборнике људе одвисне, људе, што би имајући какве таке користи од манастира и тако званих елирикалаца, бирали за саборског посланика овог ил' оног елирикалаца, који је са мађарском владом плео замке и поткопавао темељ развитку па и самом опстанку нашег народа. Ми смо уверени, да број тих несретника није велики; два три несита архијереја, неколицина суманутих свећеника и готованских наби—ца — то је сва чета — црнојој име! — која својом пакосћу, суровошћу и глупошћу раздире утробу у телу рођенога народа. Ко би се још тих блудних синова бојао! Али ипак у једном случају може и злости поћи за руком да тријумфује, а то само онда, када добро, када врлина спава. За то ми и опомињемо поштену браћу, да не спавају, да бдију, како им злоћа не би могла у скровиште народног блага кришом се увући. Сваки дакле на посао: бирач бирај честите изборнике; изборник честите посланике. Учинимо ли сваки своју дужност, онда се не бојмо ни кога до бога, који неће дати да Србин пропадне. —

Званични лист уг. владе доноси наредбу, којом се именује Хубер, што је био иза злогласног Мајтињије комисаром, за саборског и синодског комисара. Као што се из овога види, влада мађ. бар у форми донекле повлађује; јер заиста је Хубер најзгоднији за комисара, кад га већ мора да буде и кад комисар мора да буде владин човек. Но услугае владе у цукој формалности, то је најмање, што ми очекујемо и с чим се ми можемо задовољити. Не о томе, ко је комисар, ради се овде; него се нас тиче, хоће ли бити слобода избора митрополита и слобода саборисања. Не тичу се нас форме, нас се тиче наше право, и тога права ми не напустисмо, па макар нас и митили и падали пред нама на колена сви арпадови унуци. Ни само слободан избор митрополита не сме нити може задовољити тога права, по коме се ми можемо просветно развијати и своје црквено просветне ствари удепавати, како нам је воља. Не патријарх, него сабор је потребан, сабор, који ће довршити, што су досадањи отпочели и расчистити гад, којим противници народа са комисарима обасуше ударен основ нашега црквеног и просветног живота. —

У Новоме Саду договараху се 29. маја бирачи о избору посланика конгреских и избору овдашње црквене скупштине. Решено је да се повери једном ширем одбору, да се постара за све, што спада на избор скупштине, и ужем, да буде на руци саветом свакоме у стварима, које спадају на саме изборе саборских посланика.

РАЗЛИЧНОСТ И.

(Милијонарна учитељица!) У Паризу је кћи познатога милионара Ротшилда у последње време положила испит за учитељицу. У Америци ђенерали и други први људи и њихове жене не стиже се децу учити, учитељевати. Тамо највише троше на школе. А код нас се више троши на државне ергеле и на ајгире него на учитеље и на школе. Онако смо и дотерали тако далеко, да ћемо, ако још која рђава година буде, сви ићи у просијаке!

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА ОРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК: Владан Арсенијевић.

(Живила Марија Димитрова!) У Букурешту оставила је Марија Димитрова своју кућу, да се од ње издржава бугарска школа у Големом-Белову, где се она родила. Је ли мајка родила Српкињу, која ће се сетити, да треба једаред и за женску Српчад подићи вишу женску школу, те да на ту племениту цел од имања свога жртвје? Је ли мајка родила Српкињу, која ће се угледати на Марију Димитрову, којој из свег срца народ бугарски кличе: живила!

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

КЊИГОВОДСТВО И КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

већ је предплатницима распослана, и пошто је дело готово све распачано, осим неколико комада, који се сад по 2 ф. а. вр. за готов новац могу добити: то ћу одмах дати дело наново штампати, чим се нови предплатници у приличном броју јаве.

Нови Сад 29. маја. 1874.

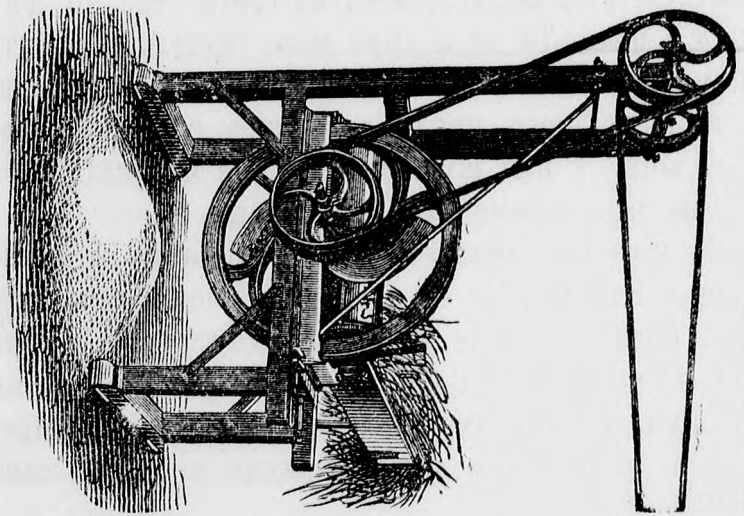
КОРНЕЛ ЈОВАНОВИЋ.

ОДГОВОРИ АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Г. Ј. Костићу, Черевећу. Претплату рачунамо од почетка године, а послати су вам сви бројеви до данас.

Г. Светозару Врачаревићу, свешт., Бедник. Претплату за вас ипсмо ни од кога добили. Шаљемо вам све бројеве од почетка године, очекујући претплату.

О Г Л А С.



Долуподписани даје браћи земљеделицама на знање, да имаде главно стовариште за Бачку, Банат, Славонију и Србију, како од свију алата тако и машина земљеделских, као вршаоница од 2 коња снаге, које сламу добро изтресају, и од 3—4 коња снаге, које уједно и зрно извеју. Даље: плуг, што кона и загрће кукуруз, гвоздене дрљаче, гвоздене валонице, две врсте машина за сејање, кошење, грабље за купљење сена, мале и велике сечке, решета, машина, што вади кукољ, горушицу и дивјак из жита од Lhuillier-а, машина што бундеве, репу и кромпир за марву ситно сече, машина за круњење кукуруза, пресе за вино, и што деле грождје од петелака, бунара на шмре, прскалица за ватру и башту, винта за дизање терета. Осим тога најбољег зејтина за мазање истих машина. Све овде наведено даје долеподписани по ориџиналном ценовнику и то на 1, 2, 3 или 4 рате поред два јемца, свака од 3 месеца.

УГЉЕША КРВАРИЋ,
Ст. Бечеј у Бачкој.

3—